CZYTANKA NA BARBÓRKĘ

Dziadek, Barbórka i Skarbnik

kl. 2–4

W przeddzień Barbórki dziadek Franka wyjął z szafy galowy mundur górnika i czarną czapkę z pióropuszem.

– Dziadku, czemu ta czapka ma pióra? – zapytał Franek.

– To czako górnicze. Górnicy mają czarny pióropusz, a muzycy z orkiestry – czerwony. Jutro, 4 grudnia, jest Barbórka, święto górników. Ich patronką jest święta Barbara. Rano zagra orkiestra górnicza, a my powiemy sobie po górniczemu: „Szczęść Boże!”.

– A opowiesz mi o Skarbniku?

Dziadek usiadł wygodnie.

– Skarbnik to duch kopalni ze starych legend. Strzeże podziemnych skarbów. Ukazuje się jako stary, brodaty górnik z kagankiem w ręku. Dla pracowitych jest dobry, ale leniwych i złośliwych potrafi surowo ukarać. Raz młody górnik Jaś usłyszał w chodniku ciche stukanie: puk, puk, puk. W ciemności błysnął kaganek i ktoś szepnął: „Uciekaj i zabierz kolegów!”. Jaś posłuchał. Ledwie górnicy wyszli, strop chodnika się zawalił. Nikomu nic się nie stało.

– To był Skarbnik? – szepnął Franek.

– Tak mówi legenda. Skarbnik ostrzegał górników przed zawałem, wodą i ogniem.

– A po co ta gałązka wiśni w słoiku? – Franek wskazał na okno.

– To gałązka świętej Barbary. Wstawiamy ją do wody w Barbórkę. Jeśli zakwitnie na Boże Narodzenie, to dobry znak – uśmiechnął się dziadek. – A teraz spać, bo rano gra orkiestra!

Warto wiedzieć

Kaganek to dawna lampka z knotem i olejem lub łojem. Na czapce górnika jest godło: pyrlik (młotek) i żelazko (krótki kilof). W Polsce Barbórkę obchodzą górnicy węgla, soli i miedzi, a także geolodzy.

CZYTANKA – PYTANIA

Sprawdź, co pamiętasz

kl. 2–4

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

1 Prawda czy fałsz? Wpisz P albo F.

☐ 1. Barbórka jest 4 grudnia.

☐ 2. Patronką górników jest święta Barbara.

☐ 3. Górnicy mają zielony pióropusz.

☐ 4. Muzycy z orkiestry górniczej mają czerwony pióropusz.

☐ 5. Górnicy pozdrawiają się słowami „Szczęść Boże!”.

☐ 6. Skarbnik to duch lasu.

☐ 7. Skarbnik ukazywał się z kagankiem w ręku.

☐ 8. Skarbnik nagradzał leniwych.

☐ 9. Jaś usłyszał w chodniku stukanie.

2 Odpowiedz pełnym zdaniem.

a) Kiedy jest Barbórka i czyje to święto?

_____

b) Jak wygląda czako górnicze?

_____

c) Jak według legendy wyglądał Skarbnik?

_____

d) Jak Skarbnik pomógł Jasiowi?

_____

Kolejność, słowniczek, mój Skarbnik

kl. 2–4

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

3 Kolejność wydarzeń – ponumeruj od 1 do 4.

- [ ] Jaś słyszy stukanie w chodniku
- [ ] dziadek wyjmuje z szafy mundur górnika
- [ ] strop chodnika się zawala
- [ ] Franek pyta o pióropusz

4 Słowniczek – połącz słowo z jego znaczeniem (wpisz literę).

[ ]	**Barbórka**	A) podziemny korytarz w kopalni
[ ]	**czako**	B) święto górników 4 grudnia
[ ]	**kaganek**	C) duch kopalni z legend
[ ]	**chodnik**	D) galowa czapka górnika z pióropuszem
[ ]	**Skarbnik**	E) dawna lampka z knotem

5 Mój Skarbnik – dokończ zdania i narysuj.

Gdybym spotkał Skarbnika, zapytałbym go _____

_____.

Skarbnik pomaga tym, którzy _____.

narysuj kaganek Skarbnika

DLA NAUCZYCIELA I RODZICA

Odpowiedzi

kl. 2–4

Zadanie 1

1 – P · 2 – P · 3 – F · 4 – P · 5 – P · 6 – F · 7 – P · 8 – F · 9 – P

Zadanie 2 (przykładowe odpowiedzi)

a) 4 grudnia; to święto górników, a ich patronką jest święta Barbara.

b) To czarna czapka z pióropuszem i godłem: pyrlikiem i żelazkiem.

c) Jak stary, brodaty górnik z kagankiem w ręku.

d) Ostrzegł go stukaniem i szeptem, więc Jaś wyprowadził kolegów, zanim chodnik się zawalił.

Zadanie 3

Kratki od góry: 3, 1, 4, 2

Zadanie 4

Barbórka – B · czako – D · kaganek – E · chodnik – A · Skarbnik – C

Zadanie 5

Odpowiedź własna.

Źródła faktów

Wikipedia PL „Barbórka” (Dzień Górnika 4 grudnia, w dniu św. Barbary; orkiestra górnicza, uroczystości i akademie); „Barbara z Nikomedii” (gałązki św. Barbary – wiśni lub czereśni – wstawiane do wody, by zakwitły na Boże Narodzenie); „Mundur górniczy” (czako bez daszka z godłem: pyrlik i żelazko; pióropusz czarny – górnicy, czerwony – orkiestra górnicza); „Skarbnik (demon)” (duch kopalni, strażnik skarbów, stary brodaty górnik z kagankiem, ostrzegał przed tąpnięciem, zalaniem i pożarem, surowy dla leniwych; dawał znać o sobie stukaniem); „Kaganek” (lampka z knotem na olej lub łój). Pozdrowienie „Szczęść Boże” – tradycyjne pozdrowienie górnicze (opis huba Barbórka w Główkowni). Postać Jasia i przebieg zdarzenia to opowieść oparta na legendach.